

KRADZIEŻ (116) *sb f i [m]*

kradzież (116), [**kradzierz**].

-ã- (50), -a- (14); -a- *RybGęśli, CiekPotr*; -ã- : -a- *Mącz* (2 : 6), *KuczbKat* (4 : 1), *SkarŻyw* (4 : 1), *GórnRozm* (4 : 2), *PowodPr* (3 : 2). ◊ e jasne.

sg *N* kradzież (11). ◊ *G* kradzieży (17), kradzież(e)*j* (5), [**kradzieżu**]; -(e)*j* *Mącz*; -y : -(e)*j* *LibMal* (4 : 2), *BielKron* (1 : 1), *PowodPr* (1 : 1). ◊ *D* kradzieży (1). ◊ *A* kradzież (45). ◊ *I* kradzieżą (12). ◊ *L* kradzieży (17), kradzież(e)*j* (1); -y : -(e)*j* *LibMal* (14 : 1). ◊ *pl N* kradzieży (2) *MurzNT, SarnStat*, kradzieże (1) *SkarKaz*. ◊ *A* kradzieży (2). ◊ *L* kradzież(a)ch (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Przywłaszczenie (przywłaszczanie) sobie cudzych rzeczy potajemnie lub gwałtem, złodziejstwo, grabież; furtum Mącz, Cn; latrocinium, manticulatio Mącz; compilatio Calep; detractio alieni, furatrina Cn (96) : them tíff bil przy kradzieſchi tedi gdi pyenyązek i Zeliſlawſki ſz ſzwoim thowarziſtwem Gdańſczany na boru Slyeſchinſkim bili pobrali LibMal 1543/70; ze go then tho Ian namawyal na kradzyeſz thak mowyacz podzwa na rynek a ya ſzyą werwą gdyekolwyek do Camyenycze y wezmą poſtaw ſzukna albo czo ſzyą traffy LibMal 1546/112v; ze Goſpodyny Ich Sebaſtianowa wyedzyala o wſyſthkich kradziejach ych kthorą thv czynyly wpoznanyv LibMal 1554/184v, 1543/72, 1544/91, 1545/108v, 1546/114v, 116v (42); GliczKſiąż E5v; [Cyganie] ſą miſterni złodzieie/ zwłaſzczą żony ich/ z ktorych kradzieży mężowie żywą BielKron 261v, 261v, 262 [2 r.]; Feruidus furto, Zápalczywy ná kradzieſz. Mącz 121a, 185c, 403c, 434d, 477a; GórnDworz O3v, T6v; KuczbKat 325, 330 [2 r.]; Raz wiedział iſz mieli przyſć do ogrodu kłaſztornego [!] ná kradzieſz złodzieie SkarŻyw 324, 100, 142, 324, 535; MWilKHist B4v; dáleko więtyzy grzech zábić/ niſli vkráſć/ y więcey Rzeczypoſpolitey niebeſpieczeńtwa z mężoboyſtwa roſćie/ niſli z kradzieży. GórnRozm E3v, E3v [5 r.], L, N2; Compilatio – Lapieſtwo kradziej. Calep 227a; GoſtGoſp 144; LatHar 117, 137; Lekárſtwo ná kradzieſz/ robotá á iálmużná. WujNT Dddddd; SarnStat 702; Siodme przykazanie Páńkie/ pod tytułem kradzieży/ zákázuie wſzelkiey nieſpráwiedliwoſći ná maiętnoſć bliźniego ſwego. PowodPr 75, 67, 79 [2 r.]; Gdy ieft co wziąć z poborow/ y dochodow poſpolitych: to ná mácznieyſza kradzieſz/ o ktorą ſię y karánia żadnego bać nie potrzebá. SkarKazSej 705a; KlonWor 5, 8, 34; [Sądneho kradzyeſzv nyeczynimy [Nullum furtum facimus] HistAl 1510 191; JEſly by ktora ſioſtra bela podeſirana o zapalenie kradzierz, albo o przimouaniu rzeczy kradzionich wiadomie StatNorb 72v].*

kradzież czego (1): ze bill przy kradziezi ſkor tich y bral rowny dzyal ſtimiſz czechi *LibMal* 1550/156v.

I sg w funkcji okolicznika sposobu: »kradzieżą« = po złodziejsku, ukradkiem, kradnąc; furtim, furtive Cn (3): A kthoby kradzyeżą wziął w cudzym gáiu dąb ábo dwá/ ten zá każdy dąb ma dáć wiárdunek UstPraw E4; Y to też nie mnief mam zá burdę wierę/ Krádzieżą dybác ná Venerę RybGęśli C2; PowodPr 76.

W połączeniach szeregowych (5): *MurzNT Matth* 15/19; *Mącz* 208d; *Zaboyſtwa/ cudzoſtoſtwa/ kradzieży/ áwiádeſtwa Fałſzywego/ maſz ſię ſtrzedz KołakSzczęſl Bv; WujNT* 719; *SarnStat* 494.

W charakterystycznych połączeniach: dopuszczać ſię kradzieży, jąć ſię; partycypować z kradzieży, żyć; płodzić kradzież, poczynać, uczynić (3); *na(z)mawiać na kradzież, iſć, przyſć, radzić, dáć rady;*

obchodzić się kradzieżą, żywić się; być przy, w kradzieży (5), mieć towarzystwo (3); wiedzieć o kradzieży (7).

Szeregi: »kradzież i rozbijanie (a. zbijanie)« [szyk 1 : 1] (2): yłch na yarmark therałz nynyeifchi do Gnyezna myall yłcz wolya na kradzyełz y na zbiany zmathuśchem kthori thu siedzi *LibMal* 1547/131, 1547/135v.

»rozboje i kradzieże« (1): Heretyckie rozboje y kradzieże. *SkarKaz* Ooooo.

a. Plagiat (1) : Plagiarius [...] Metap. który cudze xięgi álbo wierze krádnie á zá fwoye wydáwa. Plagium, Krádziefz tákowa *Mqcz* 302c.

2. Okradanie (3) :

Wyrażenie: »kradzież Rzeczypospolitej, dobr pospolitych« = *peculatus Mqcz, Calep, Cn* (2 : 1): *Mqcz* 286b; *Peculatus* – Kradziez rzeczy póspolitei albo dobra panskiego. *Calep* 766b; Táki fię *peculatus*, to ielst kradzież dobr póspolitych w tym krolestwie zámnożyła: iż ludzie oto ledwie iákie fumnienie máią. *SkarKazSej* 705a.

3. Rzecz ukradziona, to, co ukradzione; furtum, res furtiva Cn (16) : vkradl [...] 4 fthuky rambkow yełcze nyepoczethich. kilka pářow mvchaieru i pulhathlařzya. Thą wřchiczką kradzieřz przedał *LibMal* 1551/158v, 1547/125, 1551/159; *LibLeg* 11/134v; *BielKron* 9v; ktorzy się kradzieżą dzielą/ á ftąd łobie zyłk czynią *KuczKat* 330, 330 *marg*; Receptor – Przyniacz zbuiczow y ish [*lege*: ich] kradziezi. *Calep* 898b; bo złodzieie ząwždy powietrze [= *zarazę*] rozmnożą kradzieżą/ á łákomi ludzie táiemnym kupowáním. *GostGosp* 146; *GórnTroas* 38; *KlonWor* **6v, 6.

Zwrot: »dybać, godzić na kradzież« [szyk 2 : 2] (2 : 2): Nie ná żadną kradzież godzę/ Choćia tak po nocy chodzę *KochPieś* 24; mieyfcá vpátruie, Ogláda fię, y domy łobie znáczy: wierzę Ze ten ná krádziefz dybie. *CiekPotr* 67; *KlonWor* 42, 43.

*** *Dubium* (1) : Szácowánié dęhu w leśiéch, álbo łámych gálęzi kradzieżą, y dębów w łęgach y w dąbrowách, y troiem ciążánium, piórwéy śiekiéřę, potym łuknią, á náwet woły ábo konie. *SarnStat* 668.

Synonimy: 1. *branie, drapiestwo, grabież, łapiestwo, łupienie, łupiestwo, łupież, złodziejstwo.*

Cf [**KRADNIENIE**], **KRADZIENIE**, **KRADZIESTWO**, [**KRADŹBA**]